

ביעור החמץ הפוליטי

אנחנו אוהבים להתלונן על השחיתות, אבל לא באים חשבון עם אנשי ציבור שסרחו. כדי להיות בני חורין במובן הציבורי, יש לבער את החמץ, כלומר את השחיתות והציניות

12:24 2/4/2012 | נתנאל אלישיב

תגיות: פוליטיקה, שחיתות

נסו לדמיין את התסריט הבא: ריק סנטורום או ניוט גינגריץ' מחליטים, בעיצומו של המרוץ למועמדות המפלגה הרפובליקנית לנשיאות ארה"ב, לפרוש מן המרוץ, להצטרף למפלגה הדמוקרטית ולתמוך בברק אובמה.

כמובן שדבר כזה לא ייתכן משתי סיבות: ראשית, הם אמנם פוליטיקאים, אבל יש להם מידה מסוימת של נאמנות אידיאולוגית והגינות בסיסית. שנית, לו היו עושים כך, הציבור האמריקאי היה מוחה אותם מעל פני הפוליטיקה האמריקאית לנצח, ובצדק.

אולם מסתבר שישראל, ולא ארה"ב, היא ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, כי כאן תסריט זה התממש. שאול מופז התמודד על ראשות הליכוד, ובעוד הפקסים של פעילי ליכוד פולטים דפי עמדה שלו עם הסיסמה "בית לא עוזבים", המועמד לראשות הליכוד ערק לקדימה!

במדינה בעלת תרבות פוליטית מתוקנת, מי שעשה דבר כזה לא היה יכול לשמש אפילו כמועמד לראשות מפלגה גדולה, לא כל שכן להיבחר. אני מעריך מאוד את מופז על תרומתו רבת השנים בתחום הביטחון, אבל לאחר מעשה כזה, הוא פסול מלכהן בתפקיד פוליטי בכיר.

בעד יושר, אבל לא עכשיו

השיעור הראשון שאני נותן בכל שנת לימודים נוגע לסדרי עדיפויות בחיים. אני אומר לתלמידים החדשים שהשאלה העיקרית אינה אם הם בעד ערכים נשגבים, אלא איזה מקום הם מתכוונים לתת להם בחייהם. לא די להיות "בעד" יושר, לדוגמה, אלא צריך שערך זה יכריע גם כשהוא עומד בסתירה לרצונות אחרים.

כיוצא בזה, אזרחי ישראל אוהבים לומר שהם חפצים ביושר ובמוסר בזירה הציבורית, אבל השאלה האמיתית היא היכן אלו נמצאים בסדר העדיפויות שלנו. אנחנו בעד יושר ומוסר "באופן עקרוני", אבל מוכנים שהם יידחקו הצידה מפני שיקולים אחרים, ולצורך העניין לא חשוב אם מדובר בחתירה להסכם שלום, הרחבת מפעל ההתנחלויות, מאבק בחרדים או תמיכה בישיבות.

בחברה שוחרת יושר, עברייני מורשע כמו אריה דרעי לא היה יכול להעלות על דעתו לשוב לזירה הפוליטית. אני מכיר אנשים בימין שלעולם לא יסלחו לדרעי על כך שתמך בהסכמי אוסלו, אבל לא מפריע להם שהוא לקח שוחד, ואחר כך הרעיל את כל מערכות המדינה בניסיונו לכסות על פשעיו ולחמוק מעונש.

יש לנו חבר כנסת חובש כיפה, שהורשע במתן עדות שקר ושבוטת שקר בבית המשפט, מעולם לא שמעתי טענה על כך, גם לא התנצלות מצדו. יש לנו חבר כנסת ששמר על זכות השתיקה בעת החקירה על עמותות ברק, וזה לא הפריע לו להתמודד על ראשות מפלגת העבודה.

ניקיון, לא צדקנות

חברה בריאה מכירה בחולשות אנוש ויודעת לתת לגיטימציה מסוימת לטעויות. נאמר בספר קהלת: "אל תהי צדיק הרבה", אל לנו לפסול אנשים לנצח על סמך מעידה אחת או שתיים שהיו בעברם. עם זאת, אני חושב שהדוגמאות שהובאו כאן אינן מעידות קטנות, אלא יש בהן כדי להצביע על ליקוי מהותי.

חוץ מזה, אמנם נאמר בספר משלי: "מודה ועוזב ירוחם", אבל האם מישהו כאן זוכר נבחר ציבור שנתפס בקלקלתו, שפשוט... הודה? כן כן, עמד בפני הציבור, אמר שהוא כשל, ביקש סליחה ופינה

את הזירה. בארצות הברית זה קורה כל הזמן, כאן – יוק, איני זוכר אפילו מקרה אחד כזה בשנים האחרונות. כולם נרדפים על לא עוול בכפם, כולם קורבנות.

אם לא לשם המוסר, אזי לפחות לשם התועלת: כדאי לציבור לזכור שאנשים לא ישרים יבגדו בדרך שנבחרו להגשימה מבלי לחשוב פעמיים, אם רק יגיעו למסקנה שזה ישרת את מטרותיהם האישיות.

הימין כבר למד זאת על בשרו במקרה של אריאל שרון. במשך שנים רבות, לפחות מאז מלחמת לבנון הראשונה, היה ברור ששרון אינו ישר, אבל הימין סירב להתבונן בנורות האדומות, כי סבר שהשקרים אינם פוגעים בו; עד שהגיע השקר האחרון, עת הפך שרון את עורו והחריב את גוש קטיף, אבל אז כבר היה מאוחר מדי.

בסוף השבוע הזה נסב לשולחן ליל הסדר כדי לחגוג את חירותנו הלאומית, אולם לליל הסדר יש להקדים ביעור חמץ. גם במישור הציבורי יש צורך גדול בביעור חמץ, בדמות הנכלוליות והציניות שהחמיצו את חיינו הציבוריים ומותירות את פנינו חמוצות. הבה נקפיד יותר על איכות נבחרינו, ואז נוכל לחוש את מתיקות טעם היציאה מעבדות לחירות ומשחיתות לניקיון כפיים.

רוצה לקבל את כל המבזקים של **צחמעריב לסלולרי שלך? לחץ כאן**